

Marta Pérez-Carbonell

Nimic mai iluzoriu

Traducere din limba spaniolă de
Ana-Maria Tamaș

*Pasaran estos días como pasan
todos los días malos de la vida
Amainarán los vientos que te arrasan
Se estancará la sangre de tu herida*

*El alma errante volverá a su nido
Lo que ayer se perdió será encontrado
El sol será sin mancha concebido
y saldrá nuevamente en tu costado*

*Y dirás frente al mar: ¿Cómo he podido
anegado sin brújula y perdido
llegar a puerto con las velas rotas?*

*Y una voz te dirá: ¿Que no lo sabes?
El mismo viento que rompió tus naves
es el que hace volar a las gaviotas.¹*

OSCAR HAHN

---

1 „Vor trece și aceste zile / cum ale vieții zile negre trec / Pustiitorul vânt se va opri / Și sângele din rana-ți va ostoi // Pribeagu-ți suflet reveni-va-n cuib / Iar ce pierduseși ieri va fi găsit / Ivise-va și soarele neprihănit / și iar pe cerul tău fi-va răsărit // Și-n fața mării vei rosti: Cum de se poate / și potopit și rătăcit fără busolă / să ajung în port cu pânze sfărtecate? // Și-un glas îți va șopti: Nu știi? / Vântul ce arca ta a tras în jos / îl ține-n zbor pe albatros“ (N.t.).

Oui, tout le récit était fait de choses qui se répondaient. Le commencement créait une situation qui se dénouait à la fin avec les éléments du commencement. Donc la fin répétait le commencement et le commencement permettait déjà de concevoir la fin.

[„Da, toată povestea era alcătuită din lucruri care aveau legătură între ele. Începutul crea o situație care se deslușea la final, cu elementele începutului. Prin urmare sfârșitul repeta începutul, iar începutul făcea posibilă deja elaborarea finalului.“]

JEAN-PAUL SARTRE

Numerele chinezești fac distincție între două tipuri de zero, care sunt, în realitate, două tipuri de neant: unul este neantul absolut, care îmi închipui că dă formă hotarelor universului, unde nicio particulă nu a existat vreodată; celălalt este reprezentat de caracterul *ling* 零, care indică urma palidă a trecerii, ca umezeala suspendată în atmosferă după o furtună. O absență definită de urma a tot ce s-a petrecut și a existat.

În acele zile statice, totul era *ling*; un gol unde a existat ceva. Dar aceasta nu este o poveste despre vremuri de tihnă, ci istoria unei nopți lungi.

Când mi s-a oferit slujba din Londra, trecuse deja ce era mai rău, iar în momentul acela mă aflam în gara Atocha. La începutul verii din 2020, mersul pe jos era o jucărie nouă-nouă de care nu părea să ne mai plictisim. Rătăceam fără țintă în fiecare zi și ajungeam adesea la Moncloa, Atocha, Príncipe Pío. Gările adăposteau toată mișcarea care ne lipsise: râuri de turiști, pasageri întârziați, chelneri încărcăți de tăvi cu cafele; chiar și în bazinul central al gării, broaștele-țestoase din Atocha se cățarau pe pietre și săreau în apă. De pe banca pe care mă așezasem, puteam să le observ, lente și jurasice, unele înmuindu-se în apă, altele uscându-se la soare. Un bărbat cu zâmbet larg și cu un cărucior plin cu broșuri s-a apropiat de mine. Când mi-a înmănat un pliant împăturit în trei, cu fotografia unui grup de copii, mi-a spus că mă urmărise. Copiii, înconjurați de porumbei albi pe o pajiște

verde, își ridicau ochii spre un cer cu nori printre care se întrezărea o rază de lumină. I-am aruncat o privire care era, de fapt, o întrebare și a arătat spre textul broșurii: *Ce este viata*. Fără diacritice și cu font de telepizza. Mi-am mărturisit cu convingerea unui mistic că se afla acolo ca să mă salveze. I-am mulțumit pentru bunele intenții, dar nu, mulțumesc, eu mă salvasem, la fel și el, și toți cei care eram în Atocha în ziua aceea. S-a uitat la mine nedumerit, iar eu am profitat de un anunț făcut prin megafon ca să mă ridic și să-mi scot telefonul. Am deschis instinctiv e-mailul: mi se oferea un post la Londra. Să mă îndepărtez de mistic în acel moment însemna să mă îndepărtez de Madrid. Aș fi putut să mă ridic pur și simplu, dar plecarea din Atocha și părăsirea țării au însemnat același lucru.

Uneori luarea unor decizii precum încheierea prânzului cu desert sau cu cafea (sau completarea lui cu pâine albă ori integrală) durează mai mult decât a celor care implică un nou început în viață. M-am întrebat ce anume ar alege iluminatul cu fantezista lui broșură de pizzerie. Puși în fața a două opțiuni, nu preferăm întotdeauna să ne lăsăm prinși în roata mișcării? Un grup de americance târa valize grele, turiștii se învârteau cu telefoanele pe post de antene, șuvoaie de oameni urmăreau orbește o umbrelă. Mișcarea ne prinde întotdeauna din urmă.

Cu noul post de la WorldTrans, lucram în principal la sediul central din Londra, dar trebuia să petrec o săptămână la biroul din Scoția. În penultima duminică a fiecărei luni, luam un tren de noapte, iar luni dimineață mă trezeam în Edinburgh. Acolo mă cazam într-un mic hotel de unde plecam vinerea după-amiază spre Londra.

De obicei, ajungeam somnoroasă la destinație, la oricare dintre ele; cu picioarele la fel de umflate pe cât aveam moralul de dezumflat, ca și cum volumul ar fi trecut dintr-o parte în cealaltă. Erau nopți lungi și, spre deosebire de anii din urmă, confortul nu venea de la sine, trebuia să-l invoc și să-l aduc de partea mea.

Trecuse ceva timp de când locuisem în capitala britanică. Atunci urmasem un curs de scriere creativă în limba engleză și lucrasem ca *au pair*. Perioada aceea de sendvișuri reci, mochete vechi și lipsă de griji fusese povestea unei paranteze: existase fără rădăcini sau gravitație, se întâmplase la fel de bine cum ar fi putut să nu se întâmple.

Fusese o perioadă limitată și nu după multă vreme mă întorsesem la Madrid, unde viața redevenise mai puțin ușoară. Studiam pentru masterat și lucram, printre altele, ca traducător freelancer; aveam o situație precară, dar, în liniștea lunilor de singurătate, traducerea de texte mă ajuta să-mi creez iluzia unei tovărășii. În acel răstimp, dușmanul nevertebrat, fără voce și microscopic, golise străzile, transformându-le într-un platou de televiziune de unde camerele de filmat au dispărut. Iar noi, spectatorii, asistam la hecatombă din interiorul căminelor noastre, luând ce aveam nevoie ca să mergem mai departe, respirând doar cât trebuia, legănându-ne puțin, murmurând doar. Lumea întregă își ținea respirația ca sub apă, ne prefăceam că nu trăim și că nu existăm, pentru ca ambulanțele să nu ne găsească.

Odată cu sfârșitul acelor zile inerte, pierderea, febra și muștenia au rămas în urmă. Timpul care părea elastic s-a sfârșit și eu, dispusă să mă pun iar în mișcare, m-am trezit din nou la Londra.

Deși toate poveștile se sfârșesc, niciuna nu o face complet; se împletesc unele cu altele, ca și acestea, în speranța că vor alcătui împreună o țesătură.

Dintre toate călătoriile cu trenul pe care le-am făcut, cea din această poveste s-a dovedit de neuitat. Poate că totul s-a întâmplat pentru că am uitat să-mi iau o carte pentru drum. Cititul noaptea în tren a fost dintotdeauna refugiul călătorilor; lectura ne oferă, în mișcare, un sentiment de adăpost și confort, un felinar, cum spunea Walter Benjamin. Chiar și temutul avion ne protejează în cuibul său atunci când avem o carte cu noi. Se stinge lumina în cabină și lumina individuală se revarsă ca niște nori care toarnă apă peste un personaj de desene animate. În timp ce traversăm neantul întunecat, citim o poveste luminoasă și deopotrivă învăluită în penumbră. Dar în acea noapte eu nu aveam nicio carte.

A fost anunțată următoarea gară cu oprire (singura pe care trenul o făcea în traiectoria sa nocturnă), iar eu am părăsit compartimentul ca să mă duc în vagonul-restaurant unde chelnerul își trecea mâna prin breton și se mișca parcimonios în spatele barului, servind sticle de gin în miniatură, alături de cutii mici cu răcoritoare. Probabil că el traversa insula mai des decât mine și poate că detesta gările și mișcarea.

Vagoanele erau împărțite în compartimente ale căror scaune se puteau întâlni la mijloc, formând un pat din jumătăți de fotoliu, dar pentru asta ar fi fost nevoie de acordul tuturor, iar dacă așa ceva s-ar fi întâmplat ar fi fost teribil de neplăcut să te întinzi lângă niște străini acolo unde s-ar fi ivit un loc. În general, pasagerii își petreceau noaptea așezați, încercând mereu să evite privirile

celuilalt în intimitatea ciudată a cabinei. În noaptea aceea nu călătorea nimeni în compartimentul meu și, întorcându-mă din vagonul-restaurant, mă gândeam că, în lipsa unei cărți, avea să mă însoțească doar semi-întunericul de afară și ginul dinăuntru meu. Dar mă înșelam, căci mă aștepta o poveste, care era pe punctul de a se împleni cu a mea.

Din gara precedentă urcaseră doi bărbați care călătoreau împreună. Stăteau în fața mea și mi-au zâmbit când am intrat. M-am întrebat ce aveau în comun. Se purtau prea manierat unul cu celălalt ca să fie rude. Puteau fi prieteni, chiar dacă unul era mult mai în vârstă și ghiceai între ei urmele unei relații profesor-elev. Cel mai tânăr putea fi un student privilegiat de la vreun curs postuniversitar. Cunoscusem mai multe relații bazate pe această formulă invincibilă: un om care dorește să fie ascultat când începe să devină demodat, un tânăr care tânjește să fie alesul dintr-un grup deja select de studenți. Erau americani și vorbeau despre un roman; mai ales cel tânăr.

— Nu cred că romanul tău se vinde doar datorită scandalului, a riscat să spună cel pe care l-am identificat drept discipol. Există o sumedenie de motive să citești o poveste. Multe exemplare se vânduseră deja în săptămânile dinaintea apariției articolului lui Donovan Seymour și, în plus, ce importanță are motivul? Contează că e citit.

Însoțitorul său privea pe fereastră cu un aer melancolic, așa cum îmi imaginez că au făcut mulți scriitori nemulțumiți. Fără aproape nicio lumină afară, probabil că nu vedea decât reflexia chipului său și poate că imaginea îi provoca o oarecare mâhnire. Consideram că are în jur de șaiszeci de ani, dar tristețea pe care o degaja îl

facea să pară mai bătrân. Nu răspundea la încercările de încurajare ale tânărului și, la un moment dat, și-a observat propria imagine văzută prin ochii mei, așa cum ni se întâmplă uneori cu străinii.

Ieși din casă, stai la povești, râzi și destupi sticle de vin cu oricine acceptă să-ți țină companie. Și așa trec zilele, până când îți vezi reflexia în alți ochi. Privirile celorlalți sunt oglinzi care nu pot fi ignorate, ca într-o încăpere dăătoare de claustrofobie din parcurile de distracții de odinioară în care oglinzile concave și convexe ne arată o imagine din ce în ce mai deformată. Niciuna nu oferă reflexii obiective, dar nimeni nu și-a zărit vreodată propriul chip decât într-o simetrie inverstată. Mi s-a părut că profesorul a simțit într-o oarecare măsură o astfel de confuzie când s-a văzut în ochii unei necunoscute.

Studentul încerca să-l convingă că, deși însoțite de un anumit scandal, multe cărți au devenit reperi, în unele cazuri tocmai *datorită* scandalului. Eu ascultam conversația, prefăcându-mă că citesc o revistă pe care o găsisem în compartiment.

— Nu-mi pasă cât de bine se vinde cartea. Este îngropată de pasiunea pentru bârfă, un succes care are pulsul unui reality-show. Romanul nu va însemna altceva decât asta după articolul lui Donovan Seymour.

Regretul lui mi s-a părut autentic și m-am gândit că poate deznădejdea lui e reală, spre deosebire de rolul de scriitor în declin pe care îl juca.

Tânărul l-a privit intrigat.

— Dar e adevărat? a întrebat el.

— Ce să fie adevărat? Ce a scris Seymour în articolul din *New Yorker*?

— Da, a răspuns băiatul. Întotdeauna am crezut că majoritatea acuzațiilor sunt inventate. Și, dacă e așa, n-ai putea depune plângere pentru calomnie?

Mi-am ridicat ochii din revistă fără să vreau. Am observat că profesorul părea să se simtă oarecum măgulit când mi-a sesizat interesul. Privirea mea, deși încă timidă, îi dovedea că mă întrebam dacă povestea publicată în *New Yorker* era sau nu corectă. Tânărul îl urmărea așteptând un răspuns și se uita la mine cu un oarecare resentiment; mă amestecasem în povestea lui, chiar dacă în tăcere. Aș fi putut să-i las singuri să vorbească deschis, dar începusem deja să ascult și, așa cum se spune, urechile n-au pleoape. Doar somnul anulează auzul. Profesorul m-a privit pentru prima dată în ochi.

— Dar dumneavoastră? V-ar interesa și pe dumneavoastră să știți dacă ce-a scris Donovan Seymour e adevărat?

Mi-a întins mâna cu un zâmbet pe care n-am avut timp să-l interpretez.

— Terence Milton, încântat de cunoștință.